

ANKARA BAROSU

İNSAN HAKLARI MERKEZİ

ANKARA İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ TERÖRLER MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDEKİ İŞKENCE İDDİALARINA DAİR RAPORDUR

Konu : 25 Ocak 2022 günü kamuoyuna ve basına yansıyan Ankara İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğündeki(Ankara TEM Şube) işkence iddialarına ilişkin Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından yapılan görüşmelere ilişkin rapordur.

AÇIKLAMALAR

24 Ocak 2022 günü kamuoyunda ve sosyal medyada Ankara TEM Şubede işkence ve kötü muamele iddiaları kamuoyuna ve basına yansımıştır.

Akabinde gözaltında bulunan bir şüphelinin yakını tarafından merkezimize işkence ve kötü muamele iddialarının araştırılması talebiyle başvuruda bulunulmuştur

Kötü muamele ve işkence iddialarını yerinde incelemek üzere baromuz İnsan Hakları Merkezi tarafından görevlendirmeler yapılmış ve görevlendirilen meslektaşlar, Ankara İl Emniyet Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne 25 Ocak 2022 günü görüşme ve incelemelerde bulunmak üzere gitmiştir.

Ankara Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne Gidiş ve Yaşananlar

- **Vekalet Avukat Görüşme Odasının Camlı Olması ve Avukatın Cep Telefonunun Alınmaması**

İlgili büroya ilk olarak baromuz İHM merkez üyesi intikal etmiştir. Avukat görüşme odası olarak tarif edilen yerin kapısında "cep telefonu ile girmek yasaktır" yazılı a4 kağıda yazı yapıştırılmış olduğu meslektaş tarafından görülmüş ve merkez üyemiz meslektaşla avukat görüşme odasına cep telefonu ile giremeyeceği nezarethanede görevli personel tarafından ifade edilmiş, işkence iddiaları karşısında görüşme yapmanın önemi karşısında merkez üyesi avukatlar cep telefonlarını avukat görüşme odasının girişinde bırakarak içeriye girmişlerdir. Üye meslektaşlarımızca özel müdafilerin de aynı şekilde içeriye girebildikleri bu durumun yerleşik bir uygulama olduğu aktarılmıştır. Avukat görüşme odası tahminen 4 metrekare iki tarafı cam olan ve dışarıdan kolluk personelinin gözlem yapabileceği mahiyette bir odadır. Gerek CMK'da gerekse de ilgili diğer mevzuatlarda kolluk avukat görüşmesi esnasında avukatın cep telefonunu görüşmeye sokamaması gibi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum şayet avukat müvekkilinin maruz kaldığı işkence ve kötü muameleleri varsa buna ilişkin fotoğraflama yapma olanağını ortadan kaldırmaktadır. Yanı sıra teknolojinin getirdiği imkanlar ve yaygınlığı birlikte düşünüldüğünde müdafinin evrak ve belgeleri dijital olarak muhafaza etme ve bunları hukuki yardımda bulunacağı şüpheliye gösterme ve savunma hazırlığı yapma olanaklarını da yok etmekte ve sonuç olarak bu uygulama savunma hakkını da kısıtlamaktadır. Bu hukuka aykırı uygulamaya bu sebeplerle derhal son verilmelidir.

- **Kötü Muamele ve İşkenceye Uğradığı Yönünde İsimleri Bildirilen Kişilerle Görüşme**

Kötü muamele ve işkence iddiaları ile ilgili olarak 2 kişiyle yukarıda özellikleri zikredilen odada görüşme gerçekleştirilmiş ve anlatımlar tutanak ile imza altına alınmıştır. (Görüşülen kişilerin isimleri iş bu raporda gizli tutulmuştur.)

Tutanaklar ile de sabit olan ve yapılan görüşmeler neticesinde kötü muamele ve işkence iddialarına dair tespitler şunlardır:

- Görüşülen kişiler “mülakat” adı altında görüşmelere götürüldüklerini, burada itirafçı olmaya zorlandıklarını, tehdit ve hakaretlere maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Görüşülen kişiler birden fazla defa mülakata çıkarıldıklarını, mülakatta kendilerine psikolojik baskı uygulandığını ifade etmişlerdir.
- Görüşülen kişiler hekim muayenesinin ekseriyetle doktor önlüklü bir şahsın emniyette nezarethaneye gelerek, koridorda bir şeyi olan var mı diye bağırarak yapıldığını, nadiren birkaç sefer hastaneye gidilerek yapıldığını ifade etmişlerdir.
- Görüşülen kişilerden biri elleri kelepçeli bir şekilde ayakta çok uzun süre bekletildiğini, yine elleri kelepçeli şekilde yerde yatırılarak uzun süre bekletildiğini, mülakatlar esnasında tehdit ve hakaretlerin yanı sıra çıplak şekilde soyulduğunu, çıplak haldeyken kendisine sinkafli hakaret ve fiiller işlenmesi ile tehdit edildiğini, mülakatlar esnasında makatına şişe sokmak ve başka cisimler sokmakla defalarca tehdit edildiğini, bir mülakatta bu tehditlerin artmasının yanı sıra; soğuk su ile iki defa ıslatıldığını ve soğuktan dolayı ciddi derecede üşüdüğünü beyan etmiştir.
- Görüşülen diğer kişi seyir halindeyken zor kullanılarak gözaltına alındığını, mülakatlar esnasında şahsına yönelik olarak “kalk bize striptiz yap” denildiğini, mülakatlara çıkarıldıktan sonra ve öncesinde ters kelepçe ile çok uzun süre ayakta bekletildiğini, mülakatlarda yüze gelmeyecek ve iz bırakmayacak şekilde itilip kakılarak kaba dayığa maruz kaldığını, koğuş arkadaşına (ismi iş bu raporda gizli tutulmaktadır) sert bir şekilde fiziki müdahale yapıldığını ve buna şahit olduğunu, şahsi avukatıyla yaptığı görüşmedeki dosyadan alakasız bir konunun daha sonra yapılan mülakatta vurgulandığını bu sebeple avukat görüşme odasının dinlendiğini düşündüğünü, mülakatlarda ana avrat küfredildiğini “ananı sinkaf ederim, a.... Koyarım” gibi hakaretlerin ardı arkasının kesilmediğini, içinde bulunduğu durumundan korktuğunu ve can güvenliğinin olmadığını beyan etmiştir.

Müdafii Görüşme Odasına Kolluğun Girmesi Avukatlara Müdahalesi

- Gözaltında bulunan son şüpheliyle merkezimiz üyeleri görüşme yaptığı esnada ve anlatımları tutanaklaştırıldığı ve imza atılma işlemlerine geçildiği esnada camlı odada olmaları sebebiyle bu durumu gören iki kolluk görevlisi görüşme odasına girmiş ve meslektaşlara hitaben “imza yasak, şahıstan imza almadınız değil mi, imza attırdıysanız yazmış olduklarınıza bakmak zorundayız” diyerek gözaltında işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını beyan eden şahsın tutanağa imza atmasına müdahale etmişlerdir. Bu sebeple bir şahsın imzası alınamamış olup bu durum ayrı bir tutanakla görüşmesi avukatlar tarafından tutanak altına alınmıştır. Avukat görüşmesi esnasında kolluk bir suç şüphesi olmadığı sürece avukat görüşme odasına giremez. Her halde avukatla görüştüğü şüpheli kişi arasında tanzim edilen evrakları okuyamaz ve el koyamaz.

DEĞERLENDİRMELER

Görüşme yapılan kişiler “mülakat” adı altında hukuka aykırı bir usulle görüşmelere tabi tutulduklarını, etkin pişmanlıktan faydalanmak üzere bu mülakatlarda tehdit ve hakaretlere maruz kaldıklarını, işkence ve kötü muamele edildiğini, hekim muayenesinin usullere aykırı yapıldığını ifade etmektedirler. Görüşülenlerden biri avukat görüşme odasının dinlendiğini düşündüğünü ifade etmektedir.

AİHS ve diğer uluslararası sözleşmelerde de yazılı olduğu üzere doktor raporunun varlığı tek başına işkence ve kötü muamele yaşanmadığının göstergesi değildir. Yukarıda tespitlere konu anlatımlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; kişiler birkaç sefer hariç muayeneye götürülmediklerini, tutuldukları nezarethaneye beyaz önlüklü doktor olduğunu söylenen bir şahsın geldiğini ve bu şahsın fiziki muayene yapmadan, koridorda gezerek bir şeyi olan var mı diye sorup muayene işlemini tamamladığını ifade ettiklerinden bu muayenenin hukuka aykırı olduğu sabittir. Dinlenen kişilerin anlatımları birbirleri ile çelişmemekte, aksine uyum göstermektedir. Anlatımlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kişilerin darp, cebir izi bırakılmayacak şekilde işkence ve kötü muameleye maruz kaldıklarını doğrulamaktadır.

Anayasa'nın işkence yasağını düzenleyen 17/3 md. hükmü şu şekildedir:

“Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”

AİHS md 3 hükmü ise daha şu şekildedir:

“Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 1. maddesi şu şekildedir:

“Sözleşme amaçlarına göre, "İşkence" terimi, bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözeten herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatıyla uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ızdırap veren bir fiil anlamına gelir. Bu yalnızca yasal müeyyidelerin uygulanmasından doğan, tabiatında olan veya arızî olarak husule gelen acı ve ızdırabı içermez.

Bu madde, konu hakkında daha geniş uygulama hükümleri ihtiva eden herhangi uluslararası bir belge veya millî mevzuata hâlel getirmez.”

Hükümleri ile işkence ve kötü muamele uluslararası ve ulusal normlarda yasaklanmıştır.

İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 4. maddesi şu şekildedir:

Her Taraf Devlet, tüm işkence eylemlerinin kendi ceza kanununa göre suç olmasını sağlayacaktır. Aynı şekilde, işkence yapmaya teşebbüs ve işkenceye iştirak veya suç ortaklığı yapan şahsın fiili suç sayılacaktır.

Her Taraf Devlet, fiilleri ağırlıklarını dikkate alarak uygun müeyyidelerle cezalandıracaktır.

Uluslararası normlarda işkencenin suç olarak tanımlanmasını ve cezai müeyyideler uygulanması gerektiği hükme bağlanmıştır. Türkiye'de yukarı bahsi geçen sözleşmeye taraf devletlerden biridir.

Türk Ceza Kanununun İşkence başlıklı 94.maddesi şu şekildedir;

“(1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla, İşlenmesi halinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz.”

Türk Ceza Kanunumuzda işkence suçu cezai müeyyideye sahiptir. Bu açıdan yukarıdaki tespitler de dikkate alınarak ilgililer hakkında derhal soruşturma başlatılmalı ve işkence suçuna göz yuman ve işkence suçunu işleyen kişiler başta olmak üzere kişilerin maddi ve manevi varlığına saldırıda bulunan kişilerin tespit edilerek cezalandırılması gerekmektedir.

Bu amaçla;

- Gözaltında olan kişiler yönünden soruşturmayı yürüten kolluk görevlilerinin muhtemel bir işkence, kötü muamele soruşturmasının şüphelileri olabilecekleri değerlendirildiğinde, gözaltındakilere yönelik işkence ve kötü muamelenin devamının engellenmesi ve soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi için soruşturmada el çektirilmeleri,
- Günlük hekim muayenelerinin Türkiye'nin de taraf olduğu İstanbul Protokolüne uygun olarak yapılması gerekmesine rağmen, protokole aykırı bir şekilde muayenede kolluk bulundurulması sebebiyle, muayene işlemlerinin İstanbul Protokolüne uygun olarak yapılması için gerekli talimatların verilmesi,
- Ankara İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şube Müdürlüğünde gözaltında bulunan tüm şüphelilerin emniyet ifadelerinin tamamlanması beklenmeksizin savcılık karşısına çıkarılması,
- İşkence suçunu işleyen kişilerin tespiti için re'sen soruşturma başlatılması, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve faillerin tespiti açısından etkin ve yeterli bir adli

soruşturmanın yürütülmesi, özellikle delilerin toplanabilmesi ve olası delil karartma eylemlerinin önüne geçilebilmesi için; 5271 sayılı CMK m. 160/2 ve m. 164 hükümleri uyarınca adli kolluk olarak İl Jandarma Teşkilatı birimlerinden ve mensuplarından istifade edilmesi, emniyet birimlerinin ve mensuplarının ise iş bu soruşturmada doğrudan görevlendirilmemesi,

- Gözaltına alınan şüphelilerin Ankara TEM Şube Müdürlüğü'nde tutuldukları farklı nezarethanelerdeki yerlerden başlayarak, her yönden giriş ve çıkışları gösterir kamera görüntüleri ile TEM Şube Müdürlüğü'nün içerisinde tüm kamera görüntülerinin, gözaltındaki şüphelilerin mülakat ve işkence amacıyla götürülme anlarının ve şüpheli kolluk görevlilerinin tespitini sağlayacak şekilde, gözaltı işlemlerinin başladığı ilk tarihten günümüze kadar tüm kamera kayıtlarının ham görüntülerinin ivedi olarak toplatılması, daha önce kolluğun gerek avukatlara gerekse şüphelilere yönelik darp ve işkence iddialarıyla benzer başvurularda kamera kayıtlarının 30 gün saklandıktan sonra silindiğinin belirtildiği bilindiğinden, kamera kayıtlarının saklanmamasının işkence ve kötü muamele iddialarına yönelik delil karartma anlamına geleceği açık olduğundan, bu nedenle delillerin toplanması ve korunması konusunda yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi,
- Soruşturmayı yürüten kolluk görevlilerinin muhtemel bir işkence, kötü muamele soruşturmasının şüphelileri olabilecekleri değerlendirildiğinde işkence ve kötü muamele iddiasına ilişkin soruşturma tamamlanuncaya kadar, bahsi geçen operasyonlarda görev alan personelin açığa alınması,
- Avukat görüşme odasına cep telefonu ile girme yasağı uygulaması hukuka aykırı olduğundan bu uygulamaya derhal son verilmesi amacıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerekli yazışmaların yapılması, Avukat görüşme odasında şüpheliyle avukat arasında evrak tanzimi hukuka aykırı olmadığından bu yönde meslektaşlarımız engellendiğinden hukuka aykırı şekilde engellemede bulunan personellerin tespiti ile haklarında soruşturma başlatılmasını ve bu durum yerleşik bir uygulama ise son verilmesi amacıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerekli yazışmaların yapılması,

Hukukun bir gereği ve zorunluluktur. Bu açıdan Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca talep edilmesi halinde baromuz kurul ve merkez üyelerince tutulan tutanak ve kayıtları talep gereği halinde sunmaya hazır olduğumuzu, Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi olarak işkence ve kötü muamelelerin son bulması için her alanda hukuki mücadelemizi sonuna kadar vereceğimizi kamuoyunun bilgisine sunarız. 26.01.2022

ANKARA BAROSU İNSAN HAKLARI MERKEZİ